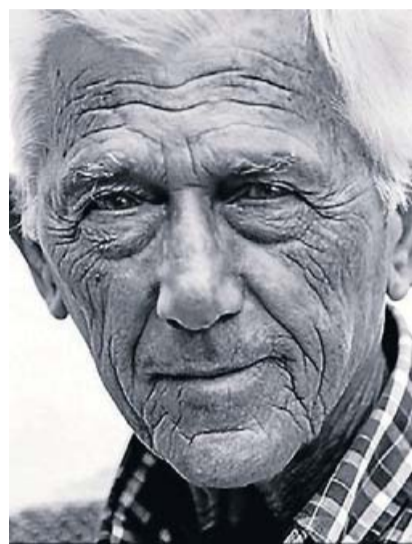

arallegim

ELS LLIBRES
I LES COSESIGNASI
ARAGAY

És el tercer Kallifatides en pocs mesos: l'autor grecosuec s'ha convertit en algú pròxim. *El passat no és un somni* (Galaxia Gutenberg), de nou traduït per Montserrat Camps, torna a ser un llibre autobiogràfic, com si fos la novel·la de la seva vida. Un altre cant a la humanitat en minúscula, persona a persona, per sobre d'ideologies i de nacionalitats, però sense amagar ni la seva ideologia ni les seves nacionalitats, la de naixement i la d'adopció. Kallifatides capgira la dita: en lloc de "mentre hi ha vida hi ha esperança" ens recorda que "mentre hi ha esperança hi ha vida". És, d'alguna manera, la seva resposta a la buidor de Camus. Esperança, per exemple, de ser algú altre, de canviar, de desdoblarse.

Aquest cop viatja a la seva infància i joventut. La primera marcada per la Segona Guerra Mundial, amb la presència dels nazis, i la posterior guerra civil entre comunistes i monàrquics. La marxa del poble del pare, la mare i els germans grans, fugint de represàlies, el deixa sol amb els avis, en una casa en què els llumins són un luxe i en una escola en què està marcat com a fill de comunistes. Després ja s'instal·la a Atenes amb els seus, com un immigrant més del camp -"Tots érem pobres", "No hi havia més petons que els robats"- i ell es dedicava a escriure cartes d'amor per encàrrec dels amics. L'hi pagaven amb segells, gasoses o fotos d'actors. Així, sense adonar-se'n, va començar a ser escriptor. I lector? Amb l'únic llibre que tenien a casa, una enciclopèdia que es va llegir de la A a

Mentre hi ha
esperança hi ha vida

FLORENCE MONTMARE

la Z. Per no tenir, no tenien ni aigua calenta ni ràdio ni bicicleta pròpia.

No va trigar a fer un salt: clàssics il·lustrats, Tarzan, Dumas, Verne i... el Kant de la *Crítica de la raó pràctica*, que va llegir sense entendre res fins a l'última frase: "Hi ha dues coses que m'omplen de perplexitat, el cel estel·lat damunt meu i la llei moral en el meu interior". I aviat, també la perplexitat de l'amor. Els anys d'adolescència a l'institut el van tornar, "successivament, ateu, socialista, enamorat de la literatura". "A més -escriu-, havia entès que els homes són estranys i que era estrany que no fossin encara més estranys". I això hova confirmar amb les primeres feines, com la d'auxiliar en una botiga de recanvis d'automòbil, i sobretot amb l'experiència lamentable del servei

militar, durant el qual l'avi li enviava cartes escrites a raig, amb una nota al final: "T'envio també uns quants guions i punts perquè els posis on toca".

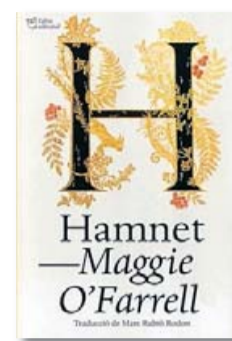
Les turbulències prèvies a la dictadura dels militars van desencadenar també la seva fugida de Grècia, on no trobava el seu lloc ni la seva oportunitat. El 1964, amb 25 anys, se n'anava amb una sola maleta: roba, Kavafis i Seferis. I algunes corones sueques. Deixava enrere els pares, els amics del teatre i uns quants amors. Va començar a treballar com a ajudant de cuina. Va aprendre suec llegint *La senyoreta Júlia* de Strindberg. No hi havia diccionari suec-grec. "Als meus pares, els escrivia que tot anava bé. No era veritat ni de bon tros. Havia perdut vint quilos, em queien els cabells, gairebé cada dia tenia mal de cap, a més d'un pes a l'estómac". Però al final de l'estiu ja parlava suec i a la tardor es va apuntar a la universitat, a filosofia. Va fer mil feines de subsistència i va estudiar molt. Tot va anar molt de pressa: el van fer professor, va conèixer la Gunilla (encara avui la seva parella) i, arran del cop d'estat a Grècia, li van publicar un article al diari. Només havien passat tres anys. Al cap de tres anys més, el seu primer èxit literari.

Els últims anys ha anat tornant al seu passat grec, un replec de vida i d'esperança. "La pàtria és la pàtria i l'estranger és l'estranger, però de vegades la pàtria es torna estranger i l'estranger es torna pàtria", li va dir un dia la senyora Georgia. "Jo he escrit dues mil pàgines per dir el mateix".

ELS MÉS VENUTS

CATALÀ

FICCIÓ

[1] **Hamnet**
MAGGIE O'FARRELL
L'Altra
358 pàgines i 23,95 € 9/12

[2] **La dona de la seva vida**
XAVIER BOSCH
Columna
512 pàgines i 21,90 € 1/8

[3] **Napalm al cor**
POL GUASCH
Anagrama
200 pàgines i 18,90 € 7/7

[4] **Consumits pel foc**
JAUME CABRÉ
Proa
184 pàgines i 19 € 2/5

[5] **L'aigua que vols**
VICTOR GARCIA TUR
Enciclopèdia Catalana
416 pàgines i 21,90 € 6/12

NO-FICCIÓ

[1] **A cor obert**
ORIO MITJÀ
Columna
302 pàgines i 19,90 € 1/5

[2] **El dia que vaig marxar**
ALBERT OM
Univers
176 pàgines i 18,50 € 2/5

[3] **Les hores greus**
QUIM TORRA
Símbol
250 pàgines i 23 € 3/8

[4] **Paraules d'Arcadi**
ARCADI OLIVERES
Angle
176 pàgines i 16,90 € 5/14

[5] **Crims**
CARLES PORTA
La Campana
206 pàgines i 20,90 € -/64

CASTELLÀ

FICCIÓ

[1] **Sira**
MARÍA DUEÑAS
Planeta
642 pàgines i 22,90 € 1/4

[2] **El arte de engañar al karma**
ELÍAS BENAVENT / Suma
696 pàgines i 18,90 € 4/5

[3] **El juego del alma**
JAVIER CASTILLO
Suma de Letras
526 pàgines i 18,90 € 3/7

[4] **Seis cuatro**
HIDEO YOKOYAMA
Salamandra
656 pàgines i 23,90 € -/17

[5] **Independencia**
JAVIER CERCAS
Tusquets
400 pàgines i 21,90 € 2/10

NO-FICCIÓ

[1] **El infinito en un junco**
IRENE VALLEJO
Siruela
452 pàgines i 23,95 € 2/74

[2] **El humor de mi vida**
PAZ PADILLA
Harper Collins
272 pàgines i 18,90 € 1/5

[3] **Sapiens**
YUVAL NOAH HARARI
Debate
492 pàgines i 19,90 € -/294

[4] **La armadura del rey**
ALBERT CALATRAVA / EIDER HURTADO / ANA PARDO DE VERA / Roca
240 pàgines i 17,90 € 7/8

[5] **Cocina de resistencia**
ALBERTO CHICOTE
Planeta
304 pàgines i 21,90 € -/2

Rànquing setmanal del Baròmetre de la Comunicació i la Cultura
Posició setmana anterior / Setmanes en el mercat

UN TAST
DE CATALÀALBERT PLA
NUALART

Les desgràcies en general ens poden fer pena i llàstima. Els substantius *pena* i *llàstima* són bastant sinònims per expressar un sentiment de compassió. "Em fa pena, pobre noi!" i "Em fa llàstima, pobre noi!" són dues frases possibles en català i tenen un sentit molt equivalent. Però en certs contextos *pena* i *llàstima* deixen de ser intercanviables. Per exemple, la frase "Llàstima que no hagin vingut abans, encara l'hauries trobat!" no puc convertir-la en "Pena que no hagin vingut abans..." La cosa canvia si hi poso al davant l'adjectiu exclamatiu *quina*. "Quina pena que no hagin vingut abans..." ja sembla a molts parlants -i fins i tot a professionals de la llengua- una frase tan genuïna com "Quina llàstima que no hagin vingut abans..."

És una llàstima que
ara tot sigui una pena

I les adhesions augmenten si dic "Va ser una pena que no vingués abans..." Tanmateix, no puc evitar que la meua intuïció percebi en aquesta frase la pressió del castellà. I és que en castellà un dels sentits de *pena* és "lo que produce este sentimiento", com a les frases "Fue una pena que no llegaras a tiempo" o "Es una pena que tengas que marcharte ya". Dos usos de *pena* que, per a mi, seria millor traduir per *llàstima*. I deixo clar que en castellà l'ús de *llàstima* en aquests contextos seria

**EN EL CATALÀ QUE
JO HE MAMAT, TOT EL
QUE ÉS LAMENTABLE
NO FA PENA SINÓ
QUE FA LLÀSTIMA**

igual de correcte, perquè *llàstima* també vol dir "lo que produce este sentimiento".

Si anem als nostres diccionaris, ens trobem que, en efecte, una de les accepcions de *llàstima* és "allò que fa llàstima" (GDLC) o "objecte que inspira la pietat o la compassió" (DIEC2) i, per contra, cap accepció de *pena* n'allunya la semàntica del sentiment en si. No nego pas que la sinèdoque que estén l'emoció a allò que la causa és sempre lingüísticament possible. I sé que un exemple del DIEC2 ("És una pena que sigui tan peresós") l'abona i que ha sigut practicada per escriptors com Pla o Rodoreda. Però goso afirmar que, sent això possible, el fet que ara gairebé tot sigui una pena i gairebé res sigui una llàstima sí que pot ser producte de la interferència.